

Havo Nederlandse taal

Schrijfvaardigheid oefenexamen 1

Algemene instructie bij onderwerp 1 en 2

Als onderdeel van het college-examen maakt u een schrijfopdracht. De toets duurt 150 minuten.

U kiest onderwerp 1 of 2. Het is de bedoeling dat u aan de hand van de aangeboden teksten een artikel schrijft. U kiest daartoe slechts één opdracht en maakt in geen geval meerdere opdrachten. Geef bovenaan uw tekst duidelijk aan voor welke opdracht u gekozen hebt door de letter A, B, C of D te noteren.

Gebruik de volgende richtlijnen:

- Ga uit van de tekstsoort en het publiek, zoals in de opdracht is aangegeven.
- Zorg voor een duidelijke alinea-indeling.
- Bedenk een pakkende titel.
- Bedenk minstens drie tussenkopjes van maximaal zes woorden.
- Het is niet de bedoeling dat u de inleiding bij onderwerp 1 of 2 klakkeloos overneemt in uw eigen schrijfproduct.
- Let op zinsbouw, stijl en spelling.
- Gebruik **minimaal 600** woorden en **niet meer dan 750** woorden. Vermeld het aantal woorden onder uw tekst.

Veel succes.

Onderwerp 1

Inleiding

Prikpaniek

Sinds 2009 zit in het Rijksvaccinatieprogramma een inenting voor jonge meisjes tegen het hpv-virus. Dit virus kan baarmoederhalskanker veroorzaken. Meisjes die geboren zijn in 1997 of daarna hebben de afgelopen maanden een uitnodiging ontvangen voor deze inenting. Maar ook iets oudere meisjes kregen een uitnodiging. Direct nadat bekend werd dat deze meisjes zouden worden opgeroepen, startte de discussie omtrent de vaccinatie. Het werd een discussie die hoog opliep. Er werd zelfs gesproken van prikpaniek.

Opdracht A

Schrijf voor de lezers van een regionale krant een betoog waarin u uw mening over de hpv-vaccinatie geeft. U neemt in ieder geval de volgende informatie-elementen op:

1. Een inleiding waarmee u de aandacht van de lezers trekt en waarin u uw standpunt aan de orde stelt door middel van een stelling.
2. Twee argumenten die pleiten voor uw standpunt. Gebruik hierbij een relevant citaat uit onderstaande bronnen. Zet dit citaat tussen aanhalingstekens.
3. Een tegenargument. Weerleg dit tegenargument. Gebruik een relevant citaat uit onderstaande bronnen. Zet dit citaat tussen aanhalingstekens.
4. Een slot met een conclusie die aansluit bij uw stelling.

Opdracht B

Schrijf voor de lezers van een regionale krant een beschouwing over de hpv-vaccinatie. U neemt in ieder geval de volgende informatie-elementen op:

1. Een inleiding waarmee u de aandacht van de lezers trekt en waarin u het verschijnsel beschrijft. Besluit de inleiding met de hoofdvraag.
2. Een visie van voorstanders onderbouwd met twee argumenten. Gebruik een relevant citaat uit onderstaande bronnen. Zet dit citaat tussen aanhalingstekens.

3. Een visie van tegenstanders onderbouwd met twee argumenten. Gebruik een relevant citaat uit onderstaande bronnen. Zet dit citaat tussen aanhalingstekens.
4. Een samenvattend slot waarin u uw eigen visie opneemt.

De teksten die u kunt gebruiken, zijn:

Van Leeuwen, F. en Habbema, D. (2009, 13 maart). Nou, de effectiviteit is nog niet bekend. *NRC Handelsblad*.

Osterhaus, A. (2009, 13 maart). HPV-vaccinatie gaat duizenden levens redden. *NRC Handelsblad*.

Vergeet niet de richtlijnen uit de algemene instructie in acht te nemen!

Tekst 1

Nou, de effectiviteit is nog niet bekend

Bij veel meisjes van dertien tot zestien jaar viel de afgelopen weken de uitnodiging voor de humaan papillomavirus-vaccinatie (hvpv) in de bus en later steeds bij alle twaalfjarigen. Zij moeten nu beslissen of ze aan de vaccinatie deelnemen, een lastige opgave.

Het RIVM, dat de informatie verzorgt, zit hierbij in een moeilijke spagaat, omdat het enerzijds volledig moet informeren over wat er wel en niet bekend is over de vaccinatie, en anderzijds moet streven naar een goede opkomst van de uitgenodigde meisjes. En onzekerheid brengt de opkomst in gevaar. Een antwoord op de vraag over de bescherming tegen baarmoederhalskanker op langere termijn is nog niet te geven.

Het vaccin, dat in drie entingen wordt toegediend, is werkzaam tegen de twee belangrijkste (typen 16 en 18) van de meer dan twaalf typen hvpv die kanker kunnen veroorzaken. In Nederland zijn deze twee typen verantwoordelijk voor zeventig procent van de gevallen van baarmoederhalskanker. Het bevolkingsonderzoek op baarmoederhalskanker, waarvoor in Nederland alle vrouwen van dertig tot zestig jaar eens per vijf jaar worden opgeroepen voor het laten maken van een uitstrijkje, blijft daarom ook na vaccinatie nodig.

Vrijwel alle vrouwen die seksueel actief zijn, krijgen in hun leven een besmetting met hvpv. Bijna altijd is het immuunsysteem van de vrouw in staat de infectie de baas te worden. Soms blijft de hvpv-infectie echter bestaan. Dit gebeurt vaker als de vrouw rookt, dus ook voor baarmoederhalskanker is een krachtig niet-rokenadvies op zijn plaats. Een blijvende hvpv-infectie kan tien tot twintig jaar later baarmoederhalskanker veroorzaken.

Uit wetenschappelijk onderzoek weten we dat er na vaccinatie gedurende zes jaar vrijwel volledige bescherming is tegen besmetting met hvpv-typen 16 en 18 en tegen vroege voorstadia van baarmoederhalskanker die met hvpv 16 en 18 samenhangen.

De hoop is dat vaccinatie levenslang, dus gedurende zo'n vijftig jaar, tegen hvpv-typen 16 en 18 beschermt. Maar het is niet uitgesloten dat de bescherming op langere termijn afneemt en er één of meer herhaalvaccinaties nodig zijn. Meisjes die al seksueel actief zijn, kunnen daardoor met het hvpv 16 en 18 besmet zijn geraakt. Dan biedt het vaccin veel minder of misschien zelfs geen enkele bescherming. Dit is dus tegengesteld aan het intuïtieve idee dat een vaccinatie tegen deze seksueel overdraagbare aandoening extra belangrijk is als je al seksueel

actief bent. Deelname aan het bevolkingsonderzoek op latere leeftijd blijft voor deze meisjes dan ook van groot belang.

Het kan zo zijn dat bij het wegvallen van typen 16 en 18 andere hpv-typen een belangrijkere rol gaan spelen bij het ontstaan van baarmoederhalskanker. Er zijn aanwijzingen dat er na vaccinatie meer voorstadia van baarmoederhalskanker gevonden worden dan verwacht mag worden na wegvallen van de door hpv 16 en 18 veroorzaakte voorstadia. Dit zou kunnen wijzen op een mindere werkzaamheid van het vaccin.

Over de kortetermijnveiligheid van het vaccin doen op internet veel griezelverhalen de ronde, maar die zijn allemaal op niets gebaseerd. Er zijn geen aanwijzingen dat er bij meisjes kort na vaccinatie vaker gezondheidsproblemen plaatsvinden dan bij ongevaccineerde meisjes.

Wel is het mogelijk dat er na hpv-vaccinatie vaker milde en wat ernstiger overgevoeligheidsreacties kunnen optreden dan bij andere vaccinaties. Deze reacties zijn en blijven echter zeldzaam.

Over de veiligheid van het vaccin op de langere termijn is nog bijna niets bekend, en al helemaal niet bij twaalfjarigen.

Als alles gunstig uitpakt, zal de vaccinatie, inclusief eventuele herhaalvaccinaties, ongeveer de helft van de sterfte aan baarmoederhalskanker voorkomen. Dat komt neer op één sterfgeval per duizend gevaccineerden. Er is een dalende trend in de sterfte aan baarmoederhalskanker, mede onder invloed van het goede bevolkingsonderzoek naar baarmoederhalskanker. En bij verdere daling moeten de baten van vaccinatie wat lager worden ingeschat. Maar het is voor een groot deel koffiedikkijken, omdat het voor de huidige twaalfjarigen om sterfte over dertig tot zestig jaar gaat.

Een punt van zorg is de trouwe deelname aan de drie prikken en aan eventuele herhaalvaccinaties. Een flink deel van de huidige sterfte aan baarmoederhalskanker treedt op bij vrouwen die niet trouw aan het bevolkingsonderzoek hebben deelgenomen. Als dezelfde vrouwen zich ook niet houden aan de oproepen voor vaccinatie zal vaccinatie maar weinig sterfte kunnen voorkomen.

Hpv-vaccinatie heeft dus mogelijk grote voordelen voor de vrouwelijke bevolking, maar kan ook nadelen hebben. Op dit moment weten we te weinig voor een goede afweging. Voor meisjes die nu een keus moeten maken, is het grootste risico dat zij zich door de hpv-vaccinatie volledig beschermd achten tegen baarmoederhalskanker en daardoor niet ingaan op uitnodigingen voor het bevolkingsonderzoek en eventuele herhaalvaccinaties. Dat geldt te meer als de werkzaamheid van het vaccin

tegen zou vallen, doordat andere hpv-typen belangrijker worden bij het wegvallen van typen 16 en 18.

Maar hoe de langetermijnwerkzaamheid van het vaccin ook uit zal vallen, er is gelukkig altijd nog het bewezen goede vangnet van het bevolkingsonderzoek.

Bron: Van Leeuwen, F. en Habbema, D. (2009, 13 maart). Nou, de effectiviteit is nog niet bekend. *NRC Handelsblad*.

Tekst 2

Hpv-vaccinatie gaat duizenden levens redden

Afgelopen jaar werd de Nobelprijs voor geneeskunde toegekend aan Harald zur Hausen voor de ontdekking dat langdurige infectie met humaan papillomavirus (hvp) een cruciale rol speelt bij het ontstaan van baarmoederhalskanker. Zijn ontdekking vormde de basis voor het ontwikkelen van vaccins die niet alleen infectie met hvp tegengaan, maar ook het ontstaan van voorstadia van deze kanker. Men mag dan ook verwachten dat het ontstaan van baarmoederhalskanker zelf, zo'n twintig jaar na de hvp-besmetting, door de vaccinatie wordt tegengegaan.

Na afweging van alle voor- en nadelen heeft de Gezondheidsraad minister Klink geadviseerd om hvp-vaccinatie voor meisjes via het rijksvaccinatieprogramma (RVP) aan te bieden. De minister heeft dit advies opgevolgd. Het inhaalprogramma voor meisjes van 13-16 is net begonnen, om in september te worden gevolgd door vaccinaties aan 12-jarige meisjes.

De hvp-vaccinatie heeft de gemoederen de afgelopen weken danig in beroering gebracht. Het waren echter niet alleen de gebruikelijke kringen van kritische prikkers en homeopaten die voor ongegronde bedenkingen het podium in de media kregen, ook enkele als deskundig te boek staande wetenschappers uitten hun kritische opmerkingen in de lekenpers. Dit laatste bleek ongelukkig, omdat hun gematigde en genuanceerde kritiek vaak sterk uitvergroet werd uitgemeten.

Dit alles leidde ertoe dat de meisjes en hun ouders zich met twee kampen van deskundigen geconfronteerd zagen. Er ontstond bij de meisjes en hun ouders steeds grotere twijfel over de werkzaamheid en, nog belangrijker, over de veiligheid van deze nieuwe vaccinatie.

Het percentage meisjes dat zich tegen hvp liet vaccineren, bleef dan ook ver achter bij de verwachtingen. Sommige deskundigen vreesden zelfs dat de vaccinatiegraad ten aanzien van andere vaccins voor andere doelgroepen van het RVP, ook te lijden zou krijgen van de negatieve berichten.

De zorgvuldig geplande voorlichtingscampagne, die namens de overheid door het RIVM werd gevoerd en die grotendeels was gebaseerd op de afwegingen van de Gezondheidsraad, kon het tij niet keren. Dat sommige GGD's zelfs hadden besloten om iPods te verloten onder meisjes die zich lieten vaccineren, illustreert wellicht het best dat het niet gelukt was om de doelgroep duidelijk te maken dat een belangrijke vaccinatie, nota bene gratis, werd aangeboden tegen een levensbedreigende ziekte. Hieraan

zouden duizenden van hun leeftijdsgenoten in de komende decennia komen te overlijden.

Dit gegeven raakte in de polemiek geheel ondergesneeuwd in theoretische beschouwingen over de risico's en onzekerheden. Met andere woorden, de vraag van vele ouders van niet-gevaccineerde dochters zal over twintig jaar zijn: hoe kom ik mijn dochter onder ogen, nu een zeer belastende en pijnlijke behandeling noodzakelijk is om hopelijk haar leven te redden?

Een zorgwekkende houding ten opzichte van hpv-vaccinatie, die eerst alleen in conservatieve kringen in de Verenigde Staten werd gehoord, maar nu ook in Nederland opdook, luidde dat meisjes zich niet tegen hpv hoeven te laten vaccineren als ze geen seks voor het huwelijk hebben.

Dit gaat niet alleen voorbij aan de beschikbare cijfers over hpv-besmette jonge vrouwen, maar zeker ook aan die van hpv-besmette jonge mannen. Deze houding lijkt dan ook te vallen in de categorie wie niet leeft, gaat niet dood.

Bron: Osterhaus, A. (2009, 13 maart). Hpv-vaccinatie gaat duizenden levens redden. *NRC Handelsblad*.

Onderwerp 2

Inleiding

Samen de crisis te lijf

Het kabinet wil de AOW-leeftijd verhogen naar 67 jaar. Dat betekent niet per se dat we pas op 67-jarige leeftijd met pensioen mogen. Dat bepalen werknemers, afhankelijk van hun financiële positie, toch vooral zelf. Net zoals momenteel de meeste Nederlanders vóór hun 65ste met pensioen gaan.

Als Nederland overgaat tot het verhogen van de AOW-gerechtigde leeftijd, loopt ons land daarmee niet bepaald voorop. Hoewel de uitgangsposities zeer sterk verschillen, is het duidelijk een internationale trend. Alleen is elders niet de huidige crisis, maar de vergrijzing de aanjager van die ontwikkeling. Een eventuele verhoging van de AOW-leeftijd moet vooral gezien worden als een bezuinigingsoperatie. De overheid bespaart jaarlijks zo'n slordige 6 miljard euro.

De uiteindelijke keuze voor de pensioenleeftijd wordt met een verhoging natuurlijk wel beïnvloed. Een werknemer die nu 25 jaar is, zal twee extra jaren zonder AOW-uitkering moeten financieren en dat betekent nu fors sparen, of toch later met pensioen gaan.

"Er komt geen verhoging van de AOW-leeftijd", roept de FNV stoer op zijn website. De vakcentrale gaat er al voorshands van uit dat dit kabinetsvoorstel van tafel wordt geveegd. De Sociaal-Economische Raad (SER) mag nog tot 1 oktober met alternatieven komen. FNV-voorzitter Agnes Jongerius heeft er "vol vertrouwen in" dat zij met de werkgevers en de kroonleden van de SER tot veel betere en socialere alternatieven kan komen.

Opdracht C

Schrijf voor de lezers van een regionale krant een betoog waarin u uw mening over de crisismaatregel geeft. U neemt in ieder geval de volgende informatie-elementen op:

1. Een inleiding waarmee u de aandacht van de lezers trekt en waarin u uw standpunt aan de orde stelt door middel van een stelling.
2. Twee argumenten die pleiten voor uw standpunt. Gebruik hierbij een relevant citaat uit onderstaande bronnen. Zet dit citaat tussen aanhalingstekens.

3. Een tegenargument. Weerleg dit tegenargument. Gebruik een relevant citaat uit onderstaande bronnen. Zet dit citaat tussen aanhalingstekens.
4. Een slot met een conclusie die aansluit bij uw stelling.

Opdracht D

Schrijf voor de lezers van een regionale krant een beschouwing over de crisismaatregel. U neemt in ieder geval de volgende informatie-elementen op:

1. Een inleiding waarmee u de aandacht van de lezers trekt en waarin u het verschijnsel beschrijft. Besluit de inleiding met de hoofdvraag.
2. Een visie van voorstanders onderbouwd met twee argumenten. Gebruik een relevant citaat uit onderstaande bronnen. Zet dit citaat tussen aanhalingstekens.
3. Een visie van tegenstanders onderbouwd met twee argumenten. Gebruik een relevant citaat uit onderstaande bronnen. Zet dit citaat tussen aanhalingstekens.
4. Een samenvattend slot waarin u uw eigen visie opneemt.

De teksten die u kunt gebruiken, zijn:

Oomkes, L. (2009, 26 maart). Niemand wilde de AOW-zwartepiet. *Trouw*.

Braam, G. (2009, 27 maart). AOW-leeftijd hoger, leven minder. *De Volkskrant*.

Vergeet niet de richtlijnen uit de algemene instructie in acht te nemen!

Tekst 1

Niemand wilde de AOW-zwartepiet

Het kostte de onderhandelaars van de coalitiepartijen weinig moeite om vast te stellen dat de AOW-leeftijd omhoog moet. Desondanks werd bij het crisisakkoord in maart een veel vagere formulering rond de AOW gepresenteerd. Waarom is dat zo?

Het is wellicht het meest spectaculaire punt uit het crisisakkoord van ChristenUnie, CDA en PvdA, maar vreemd genoeg kostte het weinig moeite om de neuzen tijdens de onderhandelingen in de laatste twee weken van maart allemaal in dezelfde richting te krijgen. Vrijwel onmiddellijk na het begin van de onderhandelingen waren de zes onderhandelaars het erover eens dat de AOW-leeftijd niet langer op 65 jaar te houden viel. Het alternatief dat de coalitie bij de formatie afsprak, namelijk de kosten van de vergrijzing na 2015 opvangen door middel van een begrotingsoverschot van jaarlijks één procent te sparen vanaf 2001, is in rook opgegaan.

Wat opviel, was dat de onderhandelaars meer tijd nodig hadden om het zo in het vat te gieten dat in de beeldvorming niet één van de partijen exclusief zou kunnen worden aangewezen het initiatief voor de verhoging van de AOW-leeftijd te hebben genomen.

De AOW-leeftijd, zo werd afgesproken, zou vanaf 2011 of uiterlijk vanaf 2012 in stappen van een maand per jaar worden verhoogd. Zo zou in 2035 of uiterlijk in 2036, rond het hoogtepunt van de vergrijzing, de AOW-leeftijd op 67 jaar komen te liggen. Uiteindelijk betekent dat een besparing op de AOW van zo'n vier miljard euro.

Tijdens de onderhandelingen zaten echter VNO-directeur Niek Jan van Kesteren en FNV-bestuurder Wilna Wind bij wijze van spreken aan dezelfde tafel. Parallel aan de onderhandelingen werd immers met werkgevers en werknemers gesproken over een tegelijkertijd te sluiten centraal akkoord tussen kabinet en sociale partners.

In die parallelle onderhandelingen was het verzet tegen een verhoging van de AOW-leeftijd veel groter. Niet bij de werkgevers en ook niet bij een deel van de werknemersorganisaties (CNV en MHP), maar met name bij de FNV.

Begin deze week werd daarvoor de oplossing gevonden. Werkgevers en werknemers krijgen tot oktober de kans om met een alternatief te komen. De FNV is verguld met die ruimte en de werkgeversorganisaties gunnen deze grootste vakcentrale die ruimte. Sterker, aldus een woordvoerder van VNO-NCW: "We zullen ons uiterste best doen om tot een unaniem

advies te komen van werkgevers, werknemers en kroonleden van de Sociaal-Economische Raad."

Het is echter niet helemaal vrijheid blijheid voor de sociale partners. Welk alternatief er ook bedacht wordt, er dient eenzelfde bezuinigingsbedrag uit te volgen als een verhoging van de AOW-leeftijd met twee jaar. En daar zit de crux. In de coalitiepartijen in de Tweede Kamer zijn de optimisten die denken dat werkgevers en werknemers dat zal lukken met een lampje te zoeken.

FNV-voorzitter Agnes Jongerius kwam zelf wel direct met een aantal alternatieven. Zij geeft de voorkeur aan de zogeheten fiscalisering van de AOW. Daarmee wordt de AOW meer uit de belastingen betaald en minder uit de AOW-premies. Belangrijkste gevolg is dat ook gepensioneerden zelf gaan meebetalen aan de AOW en des te meer naarmate ze een hoger aanvullend pensioen hebben.

Fiscalisering levert echter minder op dan verhoging van de AOW-leeftijd. Dus had Jongerius nog wat maatregelen in petto: de AWBZ wordt meer betaald door de hogere inkomens en de hoge inkomens wil zij meer laten bijdragen door de rente over een hypotheek van meer dan een miljoen euro niet langer aftrekbaar te maken.

Een dergelijk pakket dat inzet op een behoorlijke nivellering van netto-inkomens is voor de werkgeversorganisaties echter onaanvaardbaar. In welke richting bij de werkgevers dan wel wordt gedacht is nog een raadsel. Een VNO-woordvoerder wil slechts kwijt dat de werkgevers met een open opstelling het overleg ingaan.

Naar verluidt zijn de werkgevers er wel van overtuigd dat, mocht de AOW-leeftijd toch omhoog gaan, het vrijwel "onvermijdelijk" zal zijn ook de leeftijd waarop het aanvullend pensioen tot uitkering komt naar diezelfde leeftijd op te trekken. Een punt dat ongetwijfeld nog tot zware onderhandelingen met de vakbeweging zal leiden.

Bron: Oomkes, L. (2009, 26 maart). Niemand wilde de AOW-zwartepiet. *Trouw*.

Tekst 2

AOW-leeftijd hoger, leven minder

Het kabinet heeft besloten de AOW-leeftijd te verhogen van 65 naar 67 jaar. Die verhoging is echter uiterst bedenkelijk voor mensen in deze kwetsbare leeftijd. De SER heeft nog tot 1 oktober de tijd om alternatieven te onderzoeken. Een heel leger van politici en deskundigen heeft al gepleit voor die verhoging: Wellink van De Nederlandsche Bank, de commissie-Nijpels, GroenLinks, D66, de VVD en onlangs nog een aantal economen.

Florissant

Want, zo stelt men, de levensduur is langer geworden en de ouderen zijn gezonder. Er wordt een florissant beeld opgeroepen van 65-plussers, vooral van de jongsten, de mensen tussen 65 en 70 jaar. De maatregel zou een flinke besparing opleveren voor overheid en pensioenfondsen.

In de pleidooien blijft echter buiten beschouwing om welke mensen het hier gaat. Van elke honderd mannen overlijden er veertien voor hun 65ste jaar (van wie slechts een zeer klein deel voor hun 40ste levensjaar).

Die mensen hebben dus een leven lang AOW- en pensioenpremies voor niets betaald. Verhoging van de AOW-leeftijd tot 67 jaar zou betekenen dat dit voor nog meer mannen zou gaan gelden, namelijk zeventien van de honderd.

Ongunstiger

Bij de lageropgeleiden is dat cijfer nog ongunstiger, want die hebben een kortere levensverwachting. Het is een harde, macabere constatering dat men de dood als bondgenoot zoekt om de kas van overheid en fondsen te spekken.

De redenering van de deskundigen lijkt op het eerste gezicht heel normaal. Zij voeren aan dat sinds de invoering van de AOW in 1957 de levensverwachting flink is gestegen. Hun beschrijving van de uitgangssituatie in 1957 is echter onvolledig, want niet vermeld wordt dat er in 1957 van de honderd mannen maar liefst vijfentwintig voor hun 65ste jaar waren gestorven. De vraag is dus of de AOW-leeftijd destijds niet veel te hoog is vastgesteld.

Omdraaien

In een andere tegenwerping beroept men zich op een 'wijsheid' uit de levensverzekeringswereld. De vroege sterfte zou het juist mogelijk maken dat anderen lang van een pensioen kunnen genieten. Men draait het dus om. Want verzekeren houdt eigenlijk in dat mensen die pech hebben de

schade vergoed krijgen van de premies van de gelukkigen. De vraag is of de AOW-leeftijd destijds niet veel te hoog is vastgesteld. In dit geval zijn de pechvogels juist de mensen die vroeg sterven.

Duitsland

Op dit moment betekent een verhoging van de AOW-leeftijd dat er meer ouderen terugkeren naar de ongezondere situatie van omstreeks het jaar 1957. Ziet men dit niet of praten de deskundigen elkaar gedachteloos na? Men noemt Duitsland als voorbeeld. In dat land is die verhoging evenals in Groot-Brittannië al in 2007 ingevoerd, maar de situatie in Duitsland is heel anders, omdat de geboortecijfers er veel lager zijn.

Hoe dan ook, de mensen die zelf tussen de 65 en 70 jaar zijn, begrijpen die florissante verhalen niet. Ook zij zien natuurlijk senioren die fit door het landschap fietsen, maar ze hebben ook kennissen en familieleden die getroffen worden door ernstige ziekte of dood. Is hun indruk juist?

Volgens het CBS (Centraal Bureau voor Statistiek) sterft één van de acht mannen tussen de 65 en 70 jaar. Vanaf de geboorte gerekend, haalt iets meer dan een kwart van de mannen de 70-jarige leeftijd niet. Voorts komt in één van de acht gezinnen een sterfgeval van een partner voor. Dat wordt vaak voorafgegaan door een zware laatste levensfase, waarin de partner – ook al niet meer zo jong – veel zorg moet leveren.

Sterven

Voor laagopgeleide mensen geldt dit alles nog sterker. Naar schatting sterft van deze mannen niet één van de acht maar één van de vier tussen het 65ste en 70ste jaar. Voor vrouwen liggen al die percentages iets lager, maar daar doet zich een ander drama voor. Het aantal weduwen neemt namelijk in die vijf jaar sterk toe.

Zijn er in de leeftijd van 60 tot 65 jaar 50.000 weduwen, in de leeftijd van 65-70 zijn dat er bijna 70.000. Velen hebben bovendien nogal wat gezondheidsgebreken. Iets meer dan de helft lijdt aan een chronische ziekte.

Risicovol

Al met al is het bestaan voor veel van die jongere ouderen zeer risicovol, ze leven letterlijk op een slagveld en duizenden hebben verdriet om het verlies van een partner.

Deze gegevens omtrent sterfte en gezondheid laten weinig twijfel over de kwetsbare situatie van de jongere 65-plusser. Verhoging van de pensioenleeftijd? Misschien kent de politiek bovenstaande gegevens niet; als dat wel het geval is, is het een zeer bedenkelijk voorstel.

Bron: Braam, G. (2009, 27 maart). AOW-leeftijd hoger, leven minder. *De Volkskrant*.

De bovenstaande teksten zijn bewerkt om ze geschikt te maken voor dit examen. Dit is gebeurd met respect voor de opvattingen van de auteur(s). Voor de oorspronkelijke tekst(en) kunt u terecht in de vermelde bronnen. De Dienst Uitvoering en Onderwijs is verantwoordelijk voor vorm en inhoud van dit examen.